

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ
พระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒

ความเป็นมา

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. ในวาระที่หนึ่งในคราวประชุม ครั้งที่ ๘๘/๒๕๖๑ เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๗ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด โดยกำหนดแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน กำหนดเวลาพิจารณา ๔๕ วัน ต่อมาคณะกรรมาธิการขอขยายเวลาพิจารณาออกไปอีก ๓๐ วันตามมติการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ เมื่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้วรายงานต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเสนอต่อประธานสภาฯ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒ จากนั้น ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๙/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้พิจารณารายละเอียดในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตราและลงมติในวาระที่สามเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญ และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๖ ก วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒ หน้า ๔๕

วันเริ่มใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่การให้บริการทางการเงินในระดับชุมชนมักดำเนินการโดยองค์กรการเงินชุมชนซึ่งไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลทำให้มีข้อจำกัดในการดำเนินงาน เนื่องจากเน้นการพึ่งพาตัวบุคคลเป็นหลัก รวมทั้งขาดความมั่นคงในด้านการจัดการ ด้านการบริหารความเสี่ยง และด้านการบัญชี สมควรยกระดับองค์กรการเงินชุมชนเป็นสถาบันการเงินประชาชนซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลโดยมีคณะกรรมการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชนทำหน้าที่วางกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนในการส่งเสริมและกำกับดูแลสถาบันการเงินประชาชน เพื่อให้มีการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืนอันจะทำให้การดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานเดียวกัน และมีความยั่งยืนในการพึ่งพาตนเองภายในชุมชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๗ หมวดและบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๘๑ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. นิยามศัพท์ (มาตรา ๓)

“องค์กรการเงินชุมชน” หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งขึ้นเพื่อเก็บออมเงินสะสมร่วมกันโดยมีการบริหารจัดการกันเอง และมีการให้บริการทางการเงิน ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศ

“สถาบันการเงินประชาชน” หมายความว่า องค์กรการเงินชุมชนซึ่งได้จดทะเบียนเป็นสถาบันการเงินประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้

“บริการทางการเงิน” หมายความว่า การรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ การเป็นตัวแทนการรับชำระเงิน และการโอนเงิน หรือการให้บริการทางการเงินอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ธนาคารผู้ประสานงาน” หมายความว่า ธนาคารหรือสถาบันการเงินซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนและประสานงานการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน

๒. คณะกรรมการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชน

๒.๑ คณะกรรมการ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเจ็ดคน และผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา ๕)

๒.๒ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี โดยกำหนดคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๖-มาตรา ๘)

๒.๓ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ เสนอแนะนโยบายและแนวทางในการพัฒนาเกี่ยวกับระบบสถาบันการเงินประชาชนต่อคณะรัฐมนตรี กำหนดองค์การการเงินชุมชน และกำหนดธนาคารผู้ประสานงาน กำหนดกรอบอัตราดอกเบี้ยหรือผลตอบแทน ค่าธรรมเนียม และค่าบริการของสถาบันการเงินประชาชน กำหนดหลักเกณฑ์การฝากเงินหรือกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการดำเนินงาน กำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของกรรมการสถาบันการเงินประชาชน กำหนดอัตราขึ้นสูงของเงินที่จ่ายเป็นเงินรางวัลของกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของสถาบันการเงินประชาชน กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การให้บริการทางการเงินโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กำหนดหลักเกณฑ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานและการกำกับดูแล กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาจัดทำรายงานการดำเนินงานของธนาคารผู้ประสานงาน กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประมวลข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินและข้อมูลทั่วไปของสถาบันการเงินประชาชน กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการตรวจสอบสถาบันการเงินประชาชนของผู้ตรวจสอบและกำหนดแบบให้ผู้ตรวจสอบรายงานการตรวจสอบ วินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน รายงานผลการดำเนินการของสถาบันการเงินประชาชนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตลอดจนออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ (มาตรา ๙)

๓. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการรับผิดชอบงานธุรการ งานวิชาการ และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานของคณะกรรมการ (มาตรา ๑๓)

๔. สถาบันการเงินประชาชน (มาตรา ๑๔)

๔.๑ ผู้กำหนดให้อำนาจการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หรือผู้ซึ่งให้อำนาจการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมอบหมาย ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน ให้นายทะเบียนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ กำกับดูแล และตรวจสอบสถาบันการเงินประชาชน (๒) ออกระเบียบหรือคำสั่งเพื่อให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสถาบันการเงินประชาชน (๓) กระทำการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของนายทะเบียนหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๔.๒ การจัดตั้งและจดทะเบียน

๑) กำหนดให้สถาบันการเงินประชาชนมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการออมทรัพย์แก่สมาชิก และให้บริการทางการเงินแก่สมาชิก รวมทั้งส่งเสริมหรือสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิตและสวัสดิการของสมาชิกและประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน สถาบันการเงินประชาชนต้องมีทุน

ซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าเท่า ๆ กัน โดยสมาชิกแต่ละคนต้องถือหุ้นอย่างน้อยคนละหนึ่งหุ้นซึ่งเป็นหุ้นที่ต้องชำระ
ครั้งเดียวเต็มมูลค่า (มาตรา ๑๕)

๒) กำหนดให้องค์การการเงินชุมชน ที่จะยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นสถาบันการเงินประชาชน
ต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกขององค์การการเงินชุมชนด้วยมติไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
ที่มีอยู่ขององค์การการเงินชุมชนนั้น และต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (๑) มีการจัดทำการเงินประจำปีต่อเนื่องกันเป็น
เวลาไม่น้อยกว่าสองปีนับถึงวันยื่นคำขอจดทะเบียน (๒) มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานมาแล้วไม่น้อย
กว่าหนึ่งปี (๓) มีทุนที่ชำระแล้ว เป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาท (๔) มีผลการดำเนินงานเป็นกำไรต่อเนื่องกันเป็น
เวลาไม่น้อยกว่าสองปีนับถึงวันยื่นคำขอจดทะเบียนและในวันที่ยื่นคำขอจดทะเบียนต้องไม่มีผลการดำเนินงาน
ขาดทุนสะสม อย่างไรก็ตาม สมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาและมีภูมิลำเนาหรือประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งใน
พื้นที่ในการดำเนินงานขององค์การการเงินชุมชนนั้น เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่สมัครเป็นสมาชิก
รวมทั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน (มาตรา ๑๖)

๓) กำหนดให้ที่ประชุมสมาชิกขององค์การการเงินชุมชน ตั้งผู้แทนจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน
เพื่อดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นสถาบันการเงินประชาชนต่อธนาคารผู้ประสานงาน พร้อมด้วยเอกสาร
สำเนารายงานการประชุมสมาชิก ทะเบียนสมาชิกพร้อมลายมือชื่อและทะเบียนหุ้นที่แต่ละคนจะถือ และ
ร่างข้อบังคับ โดยเสนอคำขอจดทะเบียนและเอกสารนั้นต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยความเห็นเพื่อประกอบการ
พิจารณาเป็นไปตามที่นายทะเบียนกำหนด เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอจดทะเบียนจากธนาคารผู้ประสานงาน
และมีเอกสารครบถ้วน ถูกต้อง ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญรับจดทะเบียนให้แก่สถาบัน
การเงินประชาชนนั้น สถาบันการเงินประชาชนที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล
(มาตรา ๑๗-มาตรา ๑๘)

๔) เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนสถาบันการเงินประชาชนใดแล้ว ให้ผู้แทนองค์การการเงิน
ชุมชนตามมาตรา ๑๗ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนนั้นไปพลางก่อนจนกว่าจะมี
คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนตามมาตรา ๒๑ (มาตรา ๒๐)

๕) กำหนดให้ให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนตามมาตรา ๒๐ นัดสมาชิกมาประชุมกัน
เป็นการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรกภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนสถาบันการเงินประชาชน
เพื่อตั้งคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนและมอบหมายการตั้งปวงให้แก่คณะกรรมการสถาบันการเงิน
ประชาชน (มาตรา ๒๑)

๖) สถาบันการเงินประชาชนย่อมได้ไปทั้งทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบที่เกี่ยวเนื่อง
กับองค์การการเงินชุมชนเดิมที่ได้จดทะเบียนเป็นสถาบันการเงินประชาชนนั้นทั้งสิ้น (มาตรา ๒๒)

๗) กำหนดให้ข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชนอย่างน้อยต้องมีรายการตามพระราชบัญญัตินี้
บัญญัติ ได้แก่ ชื่อซึ่งต้องมีคำว่า “สถาบันการเงินประชาชน” นำหน้า ที่ตั้งสำนักงานของสถาบันการเงินประชาชน
พื้นที่ในการดำเนินงาน ทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น ข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินงาน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของ
สมาชิก ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ ฯลฯ (มาตรา ๒๓)

๘) การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ จะกระทำได้ก็แต่โดยมติของที่ประชุมใหญ่ และต้อง
นำข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ลงมติ
เมื่อนายทะเบียนได้จดทะเบียนแล้วให้มีผลใช้บังคับได้ (มาตรา ๒๔)

๙) กำหนดห้ามผู้ใดนอกจากสถาบันการเงินประชาชนใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในทางธุรกิจว่า
“สถาบันการเงินประชาชน” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกัน (มาตรา ๒๕)

๔.๓ การดำเนินงานและการกำกับดูแล

๑) สถาบันการเงินประชาชนต้องกระทำกิจการได้ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ รวมถึงรับฝากเงินจากสมาชิกและประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินงาน รวมทั้งวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ในการดำเนินงาน ให้สินเชื่อแก่สมาชิก เป็นตัวแทนการรับชำระเงินและโอนเงินของสมาชิกและประชาชน ฝากเงินหรือกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน ตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เรียกเก็บดอกเบี้ยเงินกู้ หรือผลตอบแทน ค่าธรรมเนียม และค่าบริการอื่น ๆ ชื่อหรือมีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ ส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกหรือประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินงานโดยใช้เงินที่ได้จากการจัดสรรกำไรของสถาบันการเงินประชาชน ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ตลอดจนกระทำกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถาบันการเงินประชาชนตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๒๖)

๒) กำหนดให้สถาบันการเงินประชาชนมีคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชน ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินสิบสี่คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก กรรมการสถาบันการเงินประชาชนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง กรรมการสถาบันการเงินประชาชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัตินี้ ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชนนั้น กรรมการสถาบันการเงินประชาชนต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ และข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน ตลอดจนมติที่ประชุมใหญ่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังรักษามลประโยชน์ของสถาบันการเงินประชาชน และต้องรับผิดชอบร่วมกันในการบริหารงานสถาบันการเงินประชาชนนั้น (มาตรา ๒๗ - มาตรา ๒๙)

๓) กำหนดให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนจัดให้มีการประชุมสมาชิกเป็นการประชุมใหญ่สามัญ ปีละหนึ่งครั้งภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสถาบันการเงินประชาชนนั้น การประชุมใหญ่คราวอื่นให้เรียกว่า ประชุมใหญ่วิสามัญ และสมาชิกซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดหรือจำนวนตามที่กำหนดในข้อบังคับจะลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอต่อคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญก็ได้ โดยในหนังสือร้องขอนั้นต้องระบุว่าประสงค์ให้เรียกประชุมเพื่อการใด (มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔)

๔) กำหนดให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนมีหน้าที่แจ้งคำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ให้สมาชิกทุกคนทราบ หลักเกณฑ์และวิธีการบอกกล่าวให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน และการประชุมใหญ่ของสถาบันการเงินประชาชน ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม (มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖)

๕) ในการประชุมใหญ่ของสถาบันการเงินประชาชน สมาชิกหนึ่งคนให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนนมติของที่ประชุมใหญ่ให้ถือเสียงข้างมากของสมาชิกซึ่งมาประชุมและออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด (มาตรา ๓๙)

๖) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสถาบันการเงินประชาชน ให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของกำไรสุทธิ จนกว่าทุนสำรองนั้นจะมีจำนวนถึงหนึ่งในสิบของจำนวนทุนของสถาบันการเงินประชาชนหรือมากกว่านั้นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชนกำไรสุทธิประจำปีที่เหลือจากการจัดสรรเป็นทุนสำรอง ที่ประชุมใหญ่อาจจัดสรรได้ภายใต้ข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน (มาตรา ๔๐)

๗) เมื่อได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่แล้ว สถาบันการเงินประชาชนอาจโอนทุนสำรองตามมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง เพื่อชดเชยผลขาดทุนสะสมของสถาบันการเงินประชาชนนั้นได้ (มาตรา ๔๑)

๘) กำหนดให้สถาบันการเงินประชาชนจัดทำทะเบียน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ธนาคารผู้ประสานงานจัดทำขึ้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนด (มาตรา ๔๓)

๙) กำหนดให้การดำเนินงานและการกำกับดูแลสถาบันการเงินประชาชนในเรื่องดังต่อไปนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (๑) การให้กู้และการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้รายใหญ่ (๒) การดำรงเงินกองทุน (๓) การบริหารสินทรัพย์และการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง (๔) เรื่องอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานและการกำกับดูแล (มาตรา ๔๔)

๔.๔ การสนับสนุนและประสานงาน

๑) กำหนดให้คณะกรรมการประกาศกำหนดผู้ทำหน้าที่เป็นธนาคารผู้ประสานงาน และให้ธนาคารผู้ประสานงานมีหน้าที่สนับสนุนและประสานงานการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน และมีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชนต่อคณะกรรมการสนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำการจัดตั้งสถาบันการเงินประชาชน โดยเน้นพื้นที่ที่มีศักยภาพและมีการดำเนินการให้บริการทางการเงินอย่างเข้มแข็ง รับผิดชอบต่อจดทะเบียนเป็นสถาบันการเงินประชาชนจากองค์กรการเงินชุมชนพร้อมทั้งจัดทำความเห็นประกอบการพิจารณา เพื่อนำเสนอต่อนายทะเบียน จัดทำและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการให้บริการทางการเงิน จัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูล จัดทำและพัฒนาระบบบริหารจัดการความเสี่ยง พัฒนาศักยภาพและความพร้อม ทั้งในด้านระบบการเงิน การบัญชีและการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร เพื่อยกระดับมาตรฐานให้แก่สถาบันการเงินประชาชน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวกับสถาบันการเงินประชาชน ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยง และมาตรฐานการให้บริการของสถาบันการเงินประชาชน และปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (มาตรา ๔๖)

๒) กำหนดให้ธนาคารผู้ประสานงานจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวกับสถาบันการเงินประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบ เสนอต่อคณะกรรมการ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (มาตรา ๔๗)

๓) กำหนดให้ธนาคารผู้ประสานงานประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินและข้อมูลทั่วไปของสถาบันการเงินประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (มาตรา ๔๘)

๔) กำหนดให้ธนาคารผู้ประสานงานประเมินความเสี่ยงและมาตรฐานคุณภาพการให้บริการของสถาบันการเงินประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบ และแจ้งผลการประเมินพร้อมข้อเสนอแนะให้กับสถาบันการเงินประชาชนและนายทะเบียนทราบ (มาตรา ๔๙)

๕) กำหนดให้คณะกรรมการและบุคคลที่คณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลตามมาตรา ๔๖ (๕) ซึ่งจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูล วิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลธุรกรรมซึ่งรวมถึงข้อมูลธุรกรรมทางการเงินของสมาชิก สำหรับสถาบันการเงินประชาชนและมาตรา ๔๘ ซึ่งธนาคารผู้ประสานงานประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินและข้อมูลทั่วไปของสถาบันการเงินประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๕๐)

๔.๕ การจัดทำบัญชีและสอบบัญชี

๑) กำหนดให้สถาบันการเงินประชาชนต้องจัดทำบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป และเก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ที่สถานที่ตั้งของสถาบันการเงินประชาชนภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด (มาตรา ๕๑)

๒) กำหนดให้สถาบันการเงินประชาชนต้องจัดทำงบการเงินประจำปีทุกรอบปีบัญชีของสถาบันการเงินประชาชน งบการเงินประจำปีนั้นต้องทำให้แล้วเสร็จและให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ของสถาบันการเงินประชาชนภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสถาบันการเงินประชาชนนั้น (มาตรา ๕๒)

๓) กำหนดให้สถาบันการเงินประชาชนต้องจัดทำรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชนเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ในคราวที่เสนองบการเงินประจำปี และให้ส่งสำเนารายงานประจำปีและงบการเงินประจำปีซึ่งที่ประชุมใหญ่ได้อนุมัติแล้วไปยังนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการประชุมใหญ่นั้น และเผยแพร่เป็นการทั่วไป (มาตรา ๕๓)

๔) กำหนดให้สถาบันการเงินประชาชนต้องเก็บรักษางบการเงินประจำปี พร้อมทั้งข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชนและกฎหมายว่าด้วย สถาบันการเงินประชาชนไว้ที่สถาบันการเงินประชาชนเพื่อให้สมาชิกตรวจสอบได้ (มาตรา ๕๔)

๕) กำหนดให้ผู้สอบบัญชีนั้น ให้ที่ประชุมใหญ่สามัญเลือกตั้งทุกปีจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีซึ่งออกไปนั้นจะเลือกตั้งกลับเข้ารับตำแหน่งอีกก็ได้ (มาตรา ๕๕)

๕. การตรวจสอบสถาบันการเงินประชาชน

กำหนดในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าสถาบันการเงินประชาชนใดกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้หรือกระทำการหรืองดเว้นกระทำการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สมาชิกหรือประชาชนให้นายทะเบียนแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หรือบุคคลภายนอกเป็นผู้ตรวจสอบเพื่อตรวจสอบสถาบันการเงินประชาชนนั้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งผู้ตรวจสอบมีหน้าที่และอำนาจ เข้าไปในสถานที่ตั้งของสถาบันการเงินประชาชนเพื่อตรวจสอบ ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้กรรมการผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของสถาบันการเงินประชาชน มาชี้แจงข้อเท็จจริง ยึดหรืออายัดเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องในสถาบันการเงินประชาชนเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ โดยผู้ตรวจสอบต้องแสดงบัตรประจำตัวที่นายทะเบียนเป็นผู้ออกแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ตรวจสอบเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๕๖-มาตรา ๕๘)

๖. การแก้ไขฐานะของสถาบันการเงินประชาชน

๖.๑ กำหนดในกรณีที่คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนกระทำการหรืองดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสถาบันการเงินประชาชนหรือสมาชิกหรือในกรณีที่สถาบันการเงินประชาชนมีข้อบกพร่องอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันการเงินประชาชนหรือสมาชิกให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๕๙)

๖.๒ กำหนดในกรณีที่นายทะเบียนสั่งให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ให้นายทะเบียนตั้งคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนชั่วคราว มีอำนาจหน้าที่และสิทธิเช่นเดียวกับคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชน และให้อยู่ในตำแหน่งไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่แต่งตั้ง (มาตรา ๖๐)

๖.๓ กำหนดในกรณีที่นายทะเบียนสั่งให้กรรมการสถาบันการเงินประชาชนบางคนพ้นจากตำแหน่งให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนส่วนที่เหลือเรียกประชุมใหญ่เลือกตั้งผู้เป็นกรรมการสถาบันการเงินประชาชนแทนภายในเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่กรรมการสถาบันการเงินประชาชนพ้นจากตำแหน่ง (มาตรา ๖๑)

๖.๔ คำสั่งใด ๆ ตามมาตรา ๕๙ หรือมาตรา ๖๐ ให้ผู้มีส่วนได้เสียอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด (มาตรา ๖๒)

๖.๕ สถาบันการเงินประชาชนใดมีผลการดำเนินงานขาดทุนติดต่อกันเกินสามปี หรือขาดทุนเกินร้อยละยี่สิบของจำนวนทุน ให้สถาบันการเงินประชาชนนั้นเสนอโครงการเพื่อแก้ไขฐานะและการดำเนินงานต่อนายทะเบียน เพื่อขอความเห็นชอบภายในระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ทราบ ซึ่งโครงการอย่างน้อยต้องมีแผนดำเนินงาน ขั้นตอนที่ทำให้ลดผลขาดทุนของสถาบันการเงินประชาชน และระยะเวลาที่จะดำเนินการให้สำเร็จตามโครงการ (มาตรา ๖๓)

๗. การเลิกสถาบันการเงินประชาชน

๗.๑ กำหนดให้สถาบันการเงินประชาชนย่อมเลิกด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ได้แก่ มีเหตุตามที่กำหนดในข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน ที่ประชุมใหญ่ลงมติไม่น้อยกว่าสามในสี่ของสมาชิกทั้งหมดให้เลิก ล้มละลาย นายทะเบียนสั่งให้เลิก พุนที่ชำระแล้วต่ำกว่าห้าแสนบาท เป็นระยะเวลาติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งรอบปีบัญชี (มาตรา ๖๔)

๗.๒ กำหนดให้สถาบันการเงินประชาชนที่ถูกสั่งเลิกตามมาตรา ๖๓ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง และให้นายทะเบียนส่งคำอุทธรณ์ต่อไปยังคณะกรรมการโดยไม่ชักช้า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด (มาตรา ๖๕)

๗.๓ เมื่อสถาบันการเงินประชาชนใดเลิกไปด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๔ ให้จัดการชำระบัญชีตามบทบัญญัติในหมวด ๖ การชำระบัญชี (มาตรา ๖๖)

๘. การชำระบัญชี

๘.๑ การชำระบัญชีสถาบันการเงินประชาชนที่ล้มละลายนั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย (มาตรา ๖๗)

๘.๒ การชำระบัญชีสถาบันการเงินประชาชนที่เลิกเพราะเหตุที่นายทะเบียนสั่งให้เลิกให้นายทะเบียนแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี (มาตรา ๖๘)

๘.๓ การชำระบัญชีสถาบันการเงินประชาชนที่เลิกเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลายหรือนายทะเบียนสั่งให้เลิก ให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทำการชำระบัญชีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกสถาบันการเงินประชาชน ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ไม่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทำการชำระบัญชี (มาตรา ๖๙)

๘.๔ การชำระบัญชีสถาบันการเงินประชาชนที่เลิกเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลายให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด มาใช้บังคับกับการชำระบัญชีของสถาบันการเงินประชาชนโดยอนุโลม (มาตรา ๗๐)

๘.๕ ผู้ชำระบัญชีที่นายทะเบียนแต่งตั้งอาจได้รับค่าตอบแทนตามที่นายทะเบียนกำหนด ผู้ชำระบัญชีที่ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งอาจได้รับค่าตอบแทนตามที่ที่ประชุมใหญ่กำหนด (มาตรา ๗๑)

๙. บทกำหนดโทษ

๙.๑ ในหมวดนี้ “ผู้มีอำนาจในการจัดการ” หมายความว่า (๑) กรรมการของสถาบันการเงินประชาชน (๒) ผู้จัดการหรือบุคคลซึ่งสถาบันการเงินประชาชนแต่งตั้ง มอบหมาย หรือทำสัญญาให้มีอำนาจในการบริหารงานทั้งหมดหรือบางส่วน หรือ (๓) บุคคลที่ตามพฤติการณ์มีอำนาจควบคุมหรือครอบงำกรรมการ หรือการจัดการของสถาบันการเงินประชาชน ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตนในการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน (มาตรา ๗๒)

๙.๒ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ ซึ่งห้ามผู้ใดนอกจากสถาบันการเงินประชาชนใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในทางธุรกิจว่า “สถาบันการเงินประชาชน” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกันต้องระวางโทษจำคุก (มาตรา ๗๓)

๙.๓ ผู้ใดขัดขวางผู้ตรวจสอบซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุก (มาตรา ๗๔)

๙.๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ตรวจสอบซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ต้องระวางโทษจำคุก (มาตรา ๗๕)

๙.๕ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารใด ๆ อันผู้ตรวจสอบได้ยึด อายัด รักษาไว้ หรือสั่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐานหรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ไม่ว่าผู้ตรวจสอบจะรักษาเอกสารนั้นไว้เอง หรือสั่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุก (มาตรา ๗๖)

๙.๖ ผู้ใดล่วงรู้กิจการของสถาบันการเงินประชาชนเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายอันเป็นกิจการที่ตามปกติวิสัยจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุก (มาตรา ๗๗)

๙.๗ ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของสถาบันการเงินประชาชนโดยเหตุที่เป็นผู้มีอำนาจในการจัดการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของสถาบันการเงินประชาชนนั้น และเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุก (มาตรา ๗๘)

๙.๘ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น

๑๐. บทเฉพาะกาล

๑๐.๑ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชนประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการโดยตำแหน่งตามมาตรา ๕ ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน (มาตรา ๘๐)

๑๐.๒ เมื่อครบกำหนดสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังพิจารณาความจำเป็นและความเหมาะสม เกี่ยวกับบุคคลในหน่วยงานของรัฐซึ่งทำหน้าที่ นายทะเบียนสถาบันการเงินประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เห็นควรให้บุคคลในหน่วยงานของรัฐอื่นใดทำหน้าที่นายทะเบียน ให้เสนอแนวทางการดำเนินการ การโอนภารกิจ งบประมาณ ทรัพย์สิน และหนี้สิน ภาระผูกพัน และบุคลากรไปยังหน่วยงานของรัฐอื่นนั้นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา

นางวนิดา อินทรอำนวย / จัดทำ